

Politicorvm Libri Decem

Contzen, Adam

Colonia, [1621]

Cap. XXXV. Certißimam & compendiosam ad pacem via[m] esse generale
Concilium, ostenditur ex scripturis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95437](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95437)

ginæ ipsæ clamant, si cui graue auctores adire, consulat indices Tertulliani, Cypriani, Athanasij, Hilarij, Ambrosij, Hieronymi, Augustini, aliorum. Factum igitur hoc semper in Ecclesiâ, ut hæreses clam serpentes, aut aperte grassantes omni cura tollerentur, quod quia facillime scriptionibus fieri potest, illæ usurpandæ sunt, cum facillime in aliorum cognitionem veniant, meditate concinnentur, & teneti diuissime possint, præsertim cum ipsa colloquia scribi per notarios soleant, ut non modo præsentibus instruantur, sed longe distiti pacatissime interesse disputationi, & de re iudicare possint.

Non omnibus respondendum semper.

§. 2. Quid nî Catholici in hoc sedulo incumbant, ne desit sua veritati defensio, cum sectariorum cruenta præla, & in scribendo rabies tantam imperitorum hominum stragem dederit? Conuictis, Epigrammatis, famosis libellis omnia miscent aduersarij, de Pontifice, Cæsare, cunctis principibus Catholicis atrocitas, & infamia sparguntur. An nos ad hæc omnia tacere conuenit? An nostro silentio causam bonam prodeire, calumnias aduersariorum securas reddere, & currentibus spe impunitatis calcar addere non cauebimus? Non quidem omnibus respondendum iudico. Vere Augustinus l. 2. de Ciuit. Dei. cap. 1. Et tamen quis disceptandi finis erit, & loquendi modus, si respondendum esse respondentibus semper existimemus.

Nam vel qui non possunt intelligere quod dicitur, vel tam duri sunt aduersitate mentis, ut etiam si intellexerint, non obediunt, respondent ut scriptum est, & loquuntur iniquitatem, atque infatigabiliter vani sunt. Quorum dicta contraria si toties velimus resellere, quoties obnixâ fronte, statuerunt non curare quid dicant, dum quocunque modo nostris disputationibus contradicant, quam si infinitum, & arduum sum, & infructuosum, vides. Non igitur omnibus responderi necesse est, semper tamen aliquibus occurrendum, ne victrix imperitia de veritate triumphet.

§. 3. Quantum verò illorum malitiæ Catholicorum obstant scriptiones, odia atque leges aduersariorum satis ostendunt. Quæ enim in Bellarminum, in societatem vniuersam non comminiscuntur? quæ omnia eo pertinent, ut cum exosos fecerint eos, qui Euangelium enunciant, ipsam etiam veritatem contemptibilem efficiant. Nunc verò etiam furentius irascuntur, cum indies se clarius cognosci, ac confutari sentiunt, tot enim famosis libellos, & picturas in singulas nundinas protrudunt, ut nuper Hollandiæ procures publico edicto homines notarios coercere debuerint; nam illic fere enormium conuictorum, atque maleficarum chartarum est officina, vel quod talibus ibi plures delectentur, vel quod istæ maior sit, quam aliis prouinciis scelerum licentia. Vel denique, quod multis primoribus putent non displicere, nec abnuunt operam lucri cupiditate ad omnia parati artifices.

§. 4. Alij scriptiones quidem necessarias iudicant, verum moderatas, & familiares, itaque nec hæreticos vocari sustinent eos, quibus iam olim anathema dictum est, nec asperius verbum admittunt.

Scriptiones moderate, sed aperte, & sine dissimulatione sint.

Moderationem quidem, & humanitatem tum in cæteris, tum sacris disputationibus maxime ad rem facere iudico, & vbique adhibendam esse, ita tamen ut res suo momento, & grauitate ponderentur, ne hæreses tolerantur, ne velut res leues, aut Philosophicæ controuersiæ æstimentur. Si enim illa opinio inualuerit, mox consequetur omnium Religionum commistio. Non igitur conuincendi sunt dumtaxat errores, sed etiam discernendi, nec probo pastorem, si cum lupum occidentem viderit, non audeat eum suo nomine appellare. Quod si lupus molli lanâ tectus caulas ingrediatur, proditor est ouium, qui non monet sub agnâ pelle exitium latere. Ignauus est miles, qui vocare hostem formidat, à quo iugulum

peti videt. Itaque ad exemplum sanctorum Apostolorum, & inter eos, Joannis, qui de pectore dominico plenissime caritatem hausit, detegendi, nominandi, fugiendi, detestandi sunt hæretici, nec aue illis dicendum, de hæreticis loquor, non illis, qui perimperitiam, vel infirmitatem alieni erroris assecræ sunt, & id, quo primâ fraude illigati sunt, non abijciunt, quia nondum aliud, quod melius teneant, acceperunt. His non modo humanitas, comitasque, sed etiam misericordia impendenda, quia difficilime verum inuenitur à quærentibus, & innumeræ causæ sunt, ut non quærat. ut non quærat.

At verò Tertullian. colloquia cum hæreticis improbat, & scriptiones: alij multi perniciose colloquia, & scriptiones inutiles dixere. Respondeo, colloquia si libera, moderata, in forma syllogistica transacta, sine tergiversatione, addito etiam iudicio, quod arbitri præsentibus pronuncient, vtilia esse. scriptiones etiam ad eam amussim exigendæ sunt, vrgendique sectarij, ut pede collato de sententia Catholicorum disputent, non sua somnia, & quos ipsi sibi fingunt aduersarios, oppugnent. Itaque ad pacem etiam faciunt scripta illa bellica, & iam multa millia ad Catholicam redièrunt, communionem scriptorum, quibus colloquendi occasio defuit.

CAPVT XXXV.

Certissimam & compendiosam ad pacem viam esse generale Concilium, ostenditur ex scripturis.

§. 1. **A**DIVMENTA pacis, & ea, sine quibus componi pax non potest, hætenus produxi, omnia ad concordiam honestam, firmam, ac salutarem referens, nunc ad illud venio, quod solum ad pacem sufficit, quod frequenter tumultuanti orbi pacem intulit, quod non nisi ignorantes, & extremè rudes, aut inflexibiliter contumaces, præfractè respuentes, in litibus, & exitio reliquit, nempe totius orbis Christiani Generale Concilium: Ita nos sacra literæ edocet, cum significant errare illud non posse, & vocem Concilii, vocem esse Spiritus sancti. Nam A. & 15. Visum est Spiritui sancto, & nobis, inquit primi Concilii patres, neque enim ita illorum constitutionibus Spiritus sanctus adfuit, ut posterorum Ecclesias desereret, nec minus sequentia tempora, quam prima ope sancti Spiritus egerunt. Si igitur ut in scripturis est infallibilis veritas, ita etiam in Conciliis legitime congregatis, si generalia sint, certe qui scripturis credit, is quoque Concilii canonibus fidem adhibeat, est necesse, cum scripturæ in Conciliis veritatis auctoritatem, & veritatem auctoritatis commendent. Occurrere solent: Hanc Apostolorum fuisse Synodum, ideòq; Spiritu sancto duce ad normam veritatis, sine erroris suspitione directam, in posteris certitudinem, & gubernanda Ecclesia constantiam esse labefactatam. Maligni sunt huiusmodi æstimatores diuinæ bonitatis, quæ cum Ecclesiâ suâ manet vsque ad consummationem sæculi, quæ frustra iuberet audire doctores, & pastores, si simul omnes aliquando errare possunt. Qui cum gratiam Dei ad annos quadraginta, aut quinquaginta extendunt, intra breuissimum spacium conflingunt. Qui iam pridem Ecclesiam delisse somniant, si nihil definite potest, nulla est igitur auctoritas, quæ vel hæresin damnare queat, vel consummare orthodoxos. Contra omne iudicium exceptionem querit improbitas, ut cum omnem iudicantis sententiam incertam fecerit, sine metu damnationis voliter, & impune grassetur.

§. 2. De-

§. 2. Deinde, ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam vero Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem pastores, & doctores, ad consummationem sanctorum, in opus ministerii, in edificationem corporis Christi, &c. ut iam non simus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinae in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris. Veritatem autem facientes in caritate, crescimus in illo per omnia, qui est caput Christus, ex quo totum corpus compactum, & connexum per omnem iunctionem subministrat, secundum operationem, in mensuram uniuscuiusque membri, augmentum corporis facit, in edificationem sui, in caritate. Ephes. 4. 11. &c.

Verba illa Spiritus S. ita clarè, atq; nervosè Ecclesiae auctoritatē in decernendis controuersis asseuerant, ut illa consideranti, luce meridiana manifestius appareat, contra haereseis esse dictata.

Super Deum
Ecclesiam
nunciat.

Edificata au-
toritate
proponitis
sola perit.

Nam Dei caritatem in omnes diuitem, & prouidentiam in Ecclesiae gubernatione, & defensione suauissimam describit. Dedit enim Apostolos, Prophetas, Evangelistas, Pastores, Doctores, non ad paucorum tantum usum, ut eos ceteris aetatibus subtraheret, sed ad perpetui temporis firmitatem, ad consummationem sanctorum, non eorum modo qui Apostolicis temporibus domino famulabantur, sed eorum etiam quos extremorum saeculorum tentationes, & pericula exceptura essent, & tempus diserte apponit, in opus ministerii, quod scilicet instante mundo non cessabit. In edificatione corporis Christi, Corpus Christi Ecclesia est, hoc omnibus saeculis edificatur, supremam manum imponit Deus, cum caeli ardentes dissoluentur, & terra, & opera, quae in ea sunt, exurentur. Potestas igitur, atque auctoritas ad illum usque diem perseveret, oportet, quia ministerii opus peragitur sine cessatione, quod sine auctoritate interquiesceret. Aedificatio etiamnum perdurat. Scientia igitur, & industria architecti requiritur. Non igitur in Apostolis desit aedificantium labor, & potestas, cum aedificatio ad eandem regulam exigatur in posteris. In hunc autem finem aedificant, ut occurramus omnes in unitatem fidei, & agnitionis filii Dei, in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi. Ut scilicet κατὰ τὴν ὁμοίαν perueniamus in unitatem fidei, quod fieri nō potest, si nulla nunc auctoritas, quae unitatem tueatur, si veteres illi Religionis suae certos habebant auctores, nostra fides incertis nititur coniecturis. Quomodo occurreremus in virum perfectum, hoc est agnitione Dei, & caritate cresceremus, ut perfectam & stabilem fidei etatem consequamur, ut more virorum constantes simus, & immutabiles, si nulla est in Ecclesiae iudicio certitudo, quā fiducia nostra nitatur? Quomodo veniemus in mensuram aetatis plenitudinis Christi, si plenitudo Christi tollitur a nobis? Loquitur enim Apostolus de Christo, ut in nobis adolescit, ut in Ecclesia plenitudinem consequitur. Mensura igitur etatis seu staturae (ἡλικίας) Christi duplex est, prima quae ipse adultus, plenitudinem corporis, humano more incrementa summentis est assecutus: Altera mensura plenitudinis est, quae Ecclesia crescit, donec corpus illud mysticum plenum sit, atq; perfectum, in eam nos mensurā crescere oportet, & nobis crescentibus augeri corpus Christi, donec plenitudinem, consummationem, atq; omnibus numeris absolutā perfectionem induat. Hae causae dati nobis doctores, & Episcopi animarum nostrarum, in quorum vniuerso corpore, si non est certa veritas, petijt corpus Christi, propositū suum Dominus tenere nō potuit, abscissum est enim a capite suo corpus, ne plenitudinem suam assequi posset. Singula hincinde membra emoriuntur, atq; a corpore auelluntur. Verum vniuersi corporis vita ex Dei promissione, & custodia fidei perennis est: Vniuersa igitur Ecclesia nunquam a Christo separabitur, nec in letales errores incidet: est igitur in illa auctoritas

infallibilis. Quam qui concedunt, in Concilio generali esse etiam dabant. Vbi enim constans illa veritas inuenitur, nisi in Concilio legitime congregato, quādoquidem in pontifice eā non admittunt? Quid vero futurum est, cum in virum perfectum excreuerimus? Ut iam non simus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinae, in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris. Quod si nulla nunc est in Ecclesia auctoritas iudicandi, quam certam Deus esse voluit, necesse est omnes in multis rebus fluctuare, & circumferri, nam et si Concilia omnia generalia, cum Pontificibus Romanis definiant, hanc vel illam scripturā, modo hoc vel illo intelligendam, cum non minus errare poterint, quā singuli homines, nihil eorū definitio certi adferet, sed perpetua & fluctuabit Ecclesia.

§. 2. Quam vero explicate illam perpetuam in Ecclesia vitā veritatis, vegetationem fidei, incrementū caritatis, indissociabilem cum Christo coniunctionē nobis Dei Spiritus tradit? Veritatem autem facientes, in caritate, crescimus in illo per omnia, qui est caput Christus, ex quo totum corpus compactum, & connexum per omnem iunctionem subministrat, secundum operationem in mensurā uniuscuiusque membri, augmentum corporis facit, in edificatione sui in caritate. Quomodo in illo per omnia crescimus, si illo excidit aliquādo tota Ecclesia, doctrix errorū, aliena veritatis? Quomodo crescemus per omnia, si in nullo Ecclesiae cōmeatu certus est cibus? si omne pabulū, quodcunque, etiam iudicio Christianae vniuersitatis salutare, potest esse virulentum, & letale? Si denique Ecclesia est corpus compactum συνσπυρολογημενον, & συνβιβασμενον concinne, & articulate coagmentatum per omnem iunctionem seu ὁμοίαν ἀφ' ἑκαστοῦ per omnem contactum, non modo ut arcte domino capiti iungatur spona Ecclesia, sed nominatim ὁμοίαν ἀφ' ἑκαστοῦ ὁμοίαν ἀφ' ἑκαστοῦ, subministratōis, nā Christus quasi anima, vitali operatione in omnes artus, ac membra virtutem, ac gratiā diffundit, hoc est. καὶ ἐκείνηται, ex vi quā Christus intus operatur. Si natura sua ex illa suppeditatione alimentū & virum, vnum quodq; membrum crescit, & totū corpus augeat, si facit aedificationem sui in caritate, quā facere non potest, nisi cum reliquo corpore cohaereat, nec reliquū corpus, nisi ex capite suo compactum, & connexū, cōtactus subministratōis habere potest: certe cōfiscitur perpetuo Ecclesiam sic Christo cohaerere, ideoq; a fide nunquam posse recedere, ac proinde habere in decretis fidei infallibilem veritatem. Neque minus nunc habere auctoritatis Generale conciliū, quam illud, in quo cum Apostolis praesedit pastor Ecclesiae Petrus. Nusquam enim alibi auctoritas inuenitur. Quod si illa Ecclesia, certam doctrinam habuit, nostra dubiam, non est nostra Ecclesia cum illa, vnum corpus, vnus spiritus. Non viuit ex Christo, sed cadauer est Ecclesiae. Omnis enim Ecclesia, cuius incerta est auctoritas, Christo infusa non est.

Quale corpus
Ecclesiae

§. 3. Audio, leuiore tamen, quam solebat murmure obloquentem haereticum.

Primo. Infallibilem se auctoritatem in Ecclesia agnoscere, sed quae sit scriptura, qua Ecclesia vitur, non Ecclesiae. Deinde Ecclesiam esse quandam occultam, de qua Apostolus loquatur.

Non dicuntur haec pristina grandiloquentia nunc a plerisque, nec auctoritate more solito proferunt, quādoquidem nuper, & Dordracenses Calvinistae contra Teftandrum, negarunt scripturam sufficientem esse, Ecclesiam esse & Duracenses mystae sponte confessi sunt, non posse auctoritatem ex scriptura se fidem suam ostendere. Praecipue vero, quia nonnulli, de quibus alio loco a me actum est, concedunt, sacros scriptores interdum scientes volentes a veritate recessisse. Quae si vera sunt, necesse est, ut nihil liqueat, sed praestet ἀπὸ τοῦ, & confessionē more Academicō

in Ecclesia
est aucto-
ritas infal-
libilis, illa
est in Con-
cilio.

demico continere, quam temere rebus ignotis, atque incertis consensum præbere. Sed hæc omitto, quamvis refutandis erroribus sufficiant. Hoc quarto: Quis auctoritate infallibili in scripturarum explicatione iudicium ferre possit? Si nemo est, iam ergo corpus hoc ex capite suo compactum, & connexum non est, nec xas ex se, ut loquitur Apostolus, vegetabilem vim spirituales gratiæ Ecclesiæ Christus impertit. Nec quicquam certi in multis fidei articulis habebitur: Ex primariis, & capitalibus fidei Calvinistica scitis est: Fidem, & iustitiam in omnibus sceleribus permanere. Negant hoc Lutherani, dubitant molles Calvinistæ, Bertius, & doctiores Hollandi, imo ita dubitando loquuntur, ut contrarium sentire se ostendant. Non decidit illorum iudicio rem scriptura, quia utrinque eam in suam rem citare solent. Nec euidens sententiæ suæ explicatrix est scriptura, cur enim huius rei, quam citavi, euidentiæ scriptura. Lutheranis, & mollibus Calvinistis non allucet? Deinde scripturæ interpretationem se concedere illi aiunt: Quis nostrum unquam scripturarum interpretationem sustulit? Certe nemo. Nos enim omnes libenter satemur, scripturas interpretatione egere, ita Wirtackerus, imo expresse adiungit: Eos qui grammaticum scripturæ sensum intelligunt, debere tamen audire scripturæ explicationem, ut melius intelligant. Hæc interpretatio in articulis controuersis cum his occurrit, quæ auctoritate tollitur? nulla, nisi Ecclesiæ, quæ nos docuit, scripturas nobis datas esse. Ecclesia autem suam nobis mentem per Christi vicarium, & Generale Concilium, quod sacram illam Rempublicam repræsentat, aperire solet. Sine cuius testimonio, et si scripturæ veritas certissima sit, nobis tamen est incognita, unde enim cognoscis hanc scripturam esse diuinam, quod Sinæ, & Canibales ignorant, nisi quia te ita docuit Ecclesia? illi autem etiam suâ linguâ Biblia legerent, diuinam tamen vocem esse non certo scirent. Facessat igitur illa hypocritis, quæ laudando verbum Dei, à verbo Dei receditur, & omnibus hæresibus latibulum paratur. Quid enim si Apocalypsin primipili Calvinistarum, negant esse scripturam, & cum illis Lutherani? concedunt autem posterius Calviniani? Quæ scriptura dicit: Apocalypsis est liber diuinus? At hoc credendum est, igitur firmâ auctoritate, falli, & fallere nescia proponendum est. Quod enim ex auctoritate creditur, non nisi ex veracitate referentis credibile sit, quicquid autem ab incertæ fidei auctore proficiscitur, audienti non immerito suspectum videri potest. Si igitur Ecclesia scripturarum usurpatrix, & commendatrix, in proponendis illis aberrat, cui certum esse potest, bonæ fidei esse literas, quas exhibet: Si igitur Ecclesia fallitur, falsa est scriptura, quæ illi perpetuæ infallibilitatis encomium tribuit, nec scripturæ credere teneor, cuius auctoritatem non nisi Ecclesiâ testatrice cognoui.

Ecclesiæ inuisibilis tribuunt auctoritatem.

§. 4. Alterum ærumnosum, & tenebrosum effugium, quo se in opacam noctem recondere frustra laborant. Non errare Ecclesiam inuisibilem aiunt. At vero Apostolus de eâ Ecclesiâ sermonem instituit, in quâ Apostoli, Euangelistæ, pastores, doctores audiuntur, ad quam accessus est. Cui adherentes non fluctuamus, nec circumferamur. Hæc igitur responsio in refutatam fallaciam recidit. Si enim aspectabilis Ecclesia non est, iudicium illa facere non potest, nec eius audiri decretum, quæ, an omnino sit, ignoratur. Deinde quam ridiculum est, si in re tam graui risus esse potest, Ecclesiam, illam cui Biblia facta nobis tradenti fidem habemus, nec de fallaciâ suspicamur, inuisibilem esse? Unde donatricem agnoscis, si cum donaret inuisibilis erat? Apostolus de illâ loquitur, quæ mentes gentilium obtinuit, cuius nutrices reges, quæ in monte posita latere non potest. Quam mirantur gentes, etiam quæ non sequuntur. Hoc factum est, inquit Augu-

stinus libro de vtilitate credendi) diuinâ providentiâ per Prophetarum vaticinia, per humanitatem, doctrinam, q. Christi, per Apostolorum itinera, per martyrum contumelias, cruces, sanguinem, mortes: per sanctorum predicabim vram, atque in his vniuersis dignarebus tantis, atque virtutibus pro temporum opportunitate miracula. Cum igitur tantum auxilium Dei, tantum profectum, fructumque videamus: dubitabimus nos eius Ecclesiæ condere gremio, quæ usque ad confessionem generis humani ab Apostolica sede, per successiones Episcoporum, frustra hæreticis circumlatrantibus, & partim plebis ipsius iudicio, partim conciliorum grauitate, partim etiam miraculorum Maiestate damnatis culmen auctoritatis obtinuit? Cui nolle primas dare, vel summa profecto impietatis est, vel precipitis arrogantiæ. Nam si nulla certa ad sapientiam, salutemque animis via est, nisi cum eos rationi præcolit fides, quid est aliud ingratum esse opti, atque auxilio diuino, quam tanto labore prædita auctoritati velle resistere? Et si vnaquæque disciplina, quanquam vilis & facili, ut percipi possit, doctorem aut Magistrum requirit: Quid temeraria superbia plenius? quam diuinorum sacramentorum libros, & ab interpretibus suis nolle cognoscere, & incognitos velle damnare? Merito cognoscere non volent, si omnes simul interpretes fallere possunt, nec certum est fundamentum, si extra illud in arenâ tota ædificatio construui potest.

CAPVT XXXVI.

Morem Ecclesiæ esse, ut contra hæreses concilia colligat, atque ita sentire Sanctos Patres.

§. 1. NECESSARIO esse aliquam in Ecclesiâ auctoritatem, viam, & clare, distincteque inter partes iudicantem ostendi, eum iudicem pontificem agnoscunt Catholici, siue in Concilio Generali iudicet, siue etiam sine concilio, quod nunc non disputo, cum enim hæretici pontificem oderint, atque in eum multis modis exacerbat sint, illum frustra iudicem nominare nolo, continuo enim apostolos petent. Itaque Concilium generale propono, cuius si non est infallibilis auctoritas, proflus nulla est, quæ interpretationes scripturæ nobis certas efficiat, unde consensui ostendi tenebras, ac dubitationes religioni Christianæ penitus induci, & possessionem fidei mitis iactari modis, multoque maiorem confussionem oriri, quam in auctoriâ imperiorum, cum legum æquitas callidorum hominum verituti agitur, & iudiciorum sinceritas, ac metus sublatus est. Ingens est autem in Ecclesiâ Conciliorum etiam provincialium auctoritas, semperque vñs inualuit, ut ad mores recte formandos, hæreses infringendas, Episcoporum cætes colligerentur. Exordium petunt à factio Christi Domini, qui conuocatos Apostolos de summâ fidei interrogauit: Quem dicunt homines esse filium hominis? Et quem vos me esse dicitis? Apostoli etiam Act. 1. & 6. & 15. Concilio collecto Ecclesiam gubernarunt, errores euellerunt.

Finis enim Conciliorum est fidei, & morum conseruatio: Ipsa Catholica Christi Ecclesiâ sedula & cauta depositorum dogmatum custos, nihil in his unquam permutat, nihil minuit, nihil addit, non amputat necessaria, non apponit superflua, non amittit sua, non usurpat aliena. Sed omni industria hoc vñm studet, ut vetera fideliter, sapienter quæ tradendo, si quæ sunt illa antiquitus informata, & inchoata, accurer, ac poliat: si quæ iam expressa, & enucleata consolidet, & firmit: si quæ iam confirmata, & definita, custodiat. Denique quid unquam aliud Conciliorum decretis causa est, nisi ut quod ante simpliciter credebatur, hoc idem postea diligentius crederetur? Quod antea lentius predicaretur, hoc idem postea infan-

Conciliorum auctoritas & vñs.

Pam synod vñm mon